

Ανοικτή Πρόσβαση στο Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»

Ενημερωτική Ημερίδα για τα Προγράμματα ICT & FET στον Ορίζοντα
2020

12●11
●2015

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Δρ Βικτωρία Τσουκαλά | ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (ΕΚΤ)

Τι είναι η Ανοικτή Πρόσβαση

- Η ελεύθερη, άμεση, διαρκής, και απαλλαγμένη από τέλη και περιορισμούς, διαδικτυακή πρόσβαση σε ψηφιακό επιστημονικό περιεχόμενο που επιτρέπει την επανάχρηση

Σημαντικοί ορισμοί:

- Berlin Declaration <http://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration> (2003)
- Budepest Declaration (open access initiative) <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/read> (2002)

Ανοικτή πρόσβαση

- **Σε τί;**
 - Δημοσιεύσεις (κατά κύριο λόγο peer-reviewed)
 - Επιστημονικά δεδομένα
 - Σε άλλα αποτελέσματα, λ.χ. κώδικα
- **Με ποιους τρόπους δίνουμε ανοικτή πρόσβαση;**
 - 1. Με αυτοαρχειοθέτηση σε αποθετήριο (πράσινος δρόμος)**
 - Δε συνιστά δημοσίευση, γίνεται ταυτόχρονα με τη δημοσίευση και την προϋποθέτει
 - Η συνήθης απαίτηση χρηματοδοτών (περιλαμβανομένης και ΕΕ, δηλαδή του Ορίζοντα 2020)
 - 2. Δημοσιεύοντας σε εκδόσεις ανοικτής πρόσβασης (χρυσός δρόμος)**
 - Πρόκειται για έναν τρόπο δημοσίευσης

Αυτο-αρχειοθέτηση

Ο συγγραφέας καταθέτει τη δουλειά του σε αποθετήριο ταυτόχρονα με τη δημοσίευση. Η πρόσβαση και η χρήση είναι ελεύθερη. Χρησιμοποιεί άδεια με την οποία θέτει τους όρους χρήσης.

- **Αποθετήριο (repository):** δικτυακή βάση δεδομένων. Λειτουργεί με συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά. Επιτρέπει τη διαχείριση, διατήρηση, διακίνηση του επιστημονικού αποθέματος
- Ιδρυματικά (λ.χ. ο «Ήλιος» του ΕΙΕ) και θεματικά αποθετήρια (το ArXiv)
- <http://opendoar.org> registry of open access repositories (εδώ θα βρείτε εάν ο φορέας σας διαθέτει αποθετήριο)

Δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση

Ο συγγραφέας δημοσιεύει τη δουλειά του ως άρθρο ή βιβλίο ανοικτής πρόσβασης (λ.χ. PLOS, BMC, OLI). Οι δημοσιεύσεις αυτές είναι άμεσα ελεύθερα προσβάσιμες από τον εκδότη.

- Διαδικασία όπως με όλες τις δημοσιεύσεις, λ.χ. αξιολόγηση
- Ο συγγραφέας συνήθως διατηρεί τα δικαιώματά του
- Οι εμπορικοί εκδότες (μειονότητα εκδοτών) χρεώνουν για τη δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση (article processing charge/APC).
 - Το κόστος αναλαμβάνουν οι ερευνητικοί φορείς ή χρηματοδότες της έρευνας.
- <http://doaj.org> registry of open access journals (Εντοπίστε περιοδικά και εκδότες ανοικτής πρόσβασης)
- <http://www.doabooks.org/> Registry of open access monographs (εντοπίστε μονογραφίες και εκδότες ανοικτής πρόσβασης)

Συνολικά η πολιτική του Ορίζοντα 2020

- **Υποχρεωτική** ανοικτή πρόσβαση μέσω αποθετηρίων για δημοσιεύσεις και δεδομένα (το τελευταίο σε συγκεκριμένες περιοχές, το ICT περιλαμβάνεται)
- Άρθρα 29.2 και 29.3 grant agreement
- Αναφορά διαχείρισης και στην πρόταση
- Απολογισμός αναλυτικά στο reporting
- ΕΕ διατηρεί δικαίωμα μη αποπληρωμής και μείωσης επιχορήγησης
- Υποστήριξη για έξοδα ανοικτής πρόσβασης (δημοσιεύσεις και διαχείριση δεδομένων)

Προετοιμασία κατά την υποβολή για ανοικτή πρόσβαση σε δημοσιεύσεις

- **1. Σκεφτείτε:**
 - Σε ποιο περιοδικό, εκδότη θα θέλατε να δημοσιεύσετε την έρευνα σας;
 - Κοιτάξτε στο <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/> εάν οι εκδότες που συνήθως προτιμάτε επιτρέπουν την αυτοαρχαιοθέτηση.
 - Αν δεν επιτρέπουν αυτοαρχαιοθέτηση, αναζητήστε εκδότες ανοικτής πρόσβασης στο www.doaj.org
 - Προβλέψτε στον προϋπολογισμό σας έξοδα για δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση (εάν θέλετε, είναι επιλέξιμα). Περίπου 2.000 ευρώ ανά άρθρο, περίπου 10.000 ευρώ ανά μονογραφία.
 - Σε ποιο αποθετήριο θα κατατεθεί η έρευνά σας με ανοικτή πρόσβαση;
 - Εάν ο φορέας σας διαθέτει αποθετήριο, καταθέτετε εκεί (αναζητήστε στο <http://opendoar.org>).
 - Αν ανήκετε σε επιστημονική κοινότητα που διαθέτει δικό της αναγνωρισμένο αποθετήριο, θα καταθέσετε σε αυτό
 - Αν δεν συμβαίνει τίποτε από τα παραπάνω, στο <http://zenodo.org> (αποθετήριο της Κομισιόν μέσω του έργου OpenAIRE)
- **2. Παραθέσατε τους σχεδιασμούς σας για την ανοικτή πρόσβαση στην αντίστοιχη ενότητα της πρότασης**

Η ανοικτή πρόσβαση στον Ορίζοντα 2020: δεδομένα ^{new}

○ Πιλοτική δράση σε εννέα περιοχές του Ορίζοντα 2020

○ Υποχρεώσεις

- Αυτοαρχειοθέτηση δεδομένων σε αποθετήριο δεδομένων (αναζητήσατε στο www.re3data.org)
- Λάβετε μέτρα για να είναι δυνατή η πρόσβαση, εξόρυξη, χρήση, επανάληψη και διάχυση χωρίς χρέωση
- Δώστε πληροφορίες για τα εργαλεία (tools and instruments) που χρειάζονται οι χρήστες για να μπορούν να επαναλάβουν τα δεδομένα (validating results), και, όπου δυνατό, δώστε τα ίδια τα εργαλεία (π.χ. λογισμικό)

○ Ποια δεδομένα;

- Επιστημονικά δεδομένα που στηρίζουν δημοσιεύσεις
- Άλλα δεδομένα που περιγράφονται στο Data Management Plan (είναι υποχρεωτικό παραδοτέο των έργων)

○ Σημασία του Data Management Plan

- Opt-out δυνατό για συγκεκριμένους λόγους, opt-in επίσης δυνατό
- Το ERC δεν συμμετέχει προς το παρόν, συνιστά όμως την ΑΠ στα δεδομένα και προετοιμάζει υποχρεωτική πολιτική

Πώς να προετοιμαστείτε κατά την υποβολή

- Διαμορφώστε ένα draft Data Management Plan (DMP) ήδη κατά την υποβολή της πρότασης
 - Θα σας ωθήσει να σκεφθείτε πώς θα διαχειριστείτε τα ερευνητικά σας δεδομένα
 - Λάβετε υπόψιν ότι εάν έχετε συνεργάτες από το εξωτερικό (ειδικά ΗΒ και ΗΠΑ), μπορεί να έχουν ήδη από τους φορείς τους υποχρεωτικές πολιτικές για ΑΠ στα δεδομένα
- Πού θα καταθέσετε τα δεδομένα σας;
 - Αναζητήστε αποθετήρια δεδομένων στο <http://re3data.org>, registry of research data repositories
- Δώσατε το σχεδιασμό σας για το data management στην ενότητα 'impact', της πρότασης
- Ένα παραδοτέο τους πρώτους έξι μήνες πρέπει να είναι το Data Management Plan <http://www.dcc.ac.uk/resources/data-management-plans>
- Έξοδα που μπορεί να έχετε για το DMP ή για φύλαξη δεδομένων είναι επιλέξιμα, μπορούν να προϋπολογιστούν.

Ανοικτή πρόσβαση με τη δημοσίευση

- Δημοσιεύετε και ταυτόχρονα καταθέτετε σε αποθετήριο με ανοικτή πρόσβαση (at acceptance)- embargo έως 6Μ
- Καταθέτετε επιστημονικά δεδομένα σε αποθετήριο
- Συνδέετε δημοσίευση με δεδομένα

Το openAIRE (www.openaire.eu)

- Η ευρωπαϊκή υποδομή αποθετηρίου για τη διάθεση με ανοικτή πρόσβαση της έρευνας που χρηματοδοτεί η Κομισιόν (έργο της DG CNCT)- www.openaire.eu
- Υπηρεσίες:
 - Συλλέγει δημοσιεύσεις του FP7 και του Ορίζοντα 2020 από αποθετήρια στην Ευρώπη και δίνει πρόσβαση σε αυτές: κεντρική πύλη για τις δημοσιεύσεις που χρηματοδοτούνται από ΕΕ
 - Προσφέρει υπηρεσία αποθετηρίου (zenodo) για δημοσιεύσεις και επιστημονικά δεδομένα για ερευνητές που δε διαθέτουν αποθετήριο <http://zenodo.org>
 - National Open Access Desks σε όλη την Ευρώπη - για Ελλάδα το ΕΚΤ
 - Διαθέτει Ευρωπαϊκό Helpdesk για κάθε χώρα (<http://www.openaire.eu/en/support/helpdesk>)
 - Απευθυνθείτε σε αυτό για ερωτήματα για την ΑΠ και τις υποχρεώσεις σας
 - “Toolkits” για την Ανοικτή Πρόσβαση για Ερευνητές και Φορείς Έρευνας

FP7 post-grant Open Access Pilot

- Πρόσθετη χρηματοδότηση για δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση από ΕΕ
- **Για έργα FP7 που έχουν λήξει και δημοσιεύσεις που απορρέουν από αυτά έως και δύο χρόνια μετά τη λήξη τους**
- Καλύπτει article processing charges (APCs)
- 3 δημοσιεύσεις ανά έργο max
- Άρθρα έως 2.000 ευρώ
- Μονογραφίες έως 6.000 ευρώ
- Peer-reviewed
- Οι δημοσιεύσεις πρέπει να κατατεθούν σε αποθετήριο που είναι συμβατό με το OpenAIRE
- Υπάρχουσες δημοσιεύσεις FP7 δε θα χρηματοδοτηθούν
- Ισχύει και για χρηματοδότηση από ERC & Marie Curie
- Το αίτημα πρέπει να γίνει κατά την αποδοχή της εργασίας προς έκδοση από τον εκδότη
- Ενημερωθείτε online στο <https://www.openaire.eu/postgrantoapilot>
- Μιλήστε στη βιβλιοθήκη του ιδρύματός σας

Το ΕΚΤ και η Ανοικτή πρόσβαση

- Υποδομή εθνικής εμβέλειας και διεθνής κόμβος για θέματα ανοικτής πρόσβασης:
 - **Υπηρεσίες περιεχομένου** και πρόσβαση (λ.χ. www.didaktorika.gr; <http://epublishing.ekt.gr>; www.openarchives.gr; Αποθετήρια επιστήμης και πολιτισμού)
 - Διαμόρφωση και υποστήριξη **πολιτικών ανοικτής πρόσβασης** για χρηματοδότες έρευνας και ερευνητικούς φορείς (www.pasteur4oa.eu)
 - **Εκπαίδευση στους ερευνητές** για τις απαιτήσεις του Ορίζοντα 2020 για την ανοικτή πρόσβαση
 - **Ενημέρωση προς ερευνητές** και το κοινό για τις εξελίξεις στην ανοικτή πρόσβαση από το www.openaccess.gr

http://openaccess.gr/horizon2020/

The screenshot displays the website interface for openaccess.gr. At the top left, the logo for "Ανοικτή Πρόσβαση" (Open Access) is visible, along with the EKT logo and the text "ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE". The main navigation bar includes "Αρχική Σελίδα", "Χάρτης Πλοήγησης", "Επικοινωνία", and "English [EN]". A search bar is located in the top right corner.

The central content area features a large blue banner for "Ανοικτή Πρόσβαση και Ορίζοντας 2020" (Open Access and Horizon 2020). Below this, a text block reads: "Καλωσόριστε στο **openaccess.gr**, τον ελληνικό δικτυακό τόπο για την Ανοικτή Πρόσβαση στη γνώση, ο οποίος υποστηρίζεται από το **Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ)** και περιλαμβάνει διαρκώς ενημερωμένες και αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με:"

- τα τρέχοντα ζητήματα και τις εξελίξεις για την Ανοικτή Πρόσβαση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (νέα, εκδηλώσεις, πολιτικές, σύνδεσμοι, κ.ά.),
- τις δράσεις του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για την Ανοικτή Πρόσβαση και το έργο "Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας και Τεχνολογίας" (ΕΠΣΕΤ).

Below the text, there are two main promotional banners: one for "Ανοικτή Πρόσβαση και Ορίζοντας 2020" and another for "OpenAIRE FP7 post-grant Open Access Pilot". The OpenAIRE banner includes the URL "postgrantopilot.openaire.eu".

At the bottom of the main content area, there is a section for "Εβδομάδα Ανοικτής Πρόσβασης @ EKT" (Open Access Week @ EKT) from 19-23 October 2015, organized by the "Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών" (National Foundation for Research and Technology).

The right sidebar contains a list of partner logos and services, including "E-Publishing", "ήλιος", "ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ", "Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών", "PARTHENONfrieze.gr", "open archives.gr", "DOAJ DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS", "ROARMAP", and "SHERPA/RoMEO".

The bottom left sidebar features logos for "PASTEURIDA", "OpenAIRE", "RECODE", and "medbanet".

tsoukala@ekt.gr